

Posudek oponenta rigorózní práce Mgr. Petra Dostalíka, PhD.

Řecká filosofie a její vliv na římskou právní vědu

Autor Mgr. Petr Dostalík, PhD. předložil svou rigorózní práci na téma vlivu řecké filosofie na vytváření konceptů římské právní vědy, tedy na dosti obecné téma, zabývající se prolínáním dvou příbuzných kultur.

Ve stručném úvodním slově („Představení práce“, str. 7 -8) objasňuje autor hlavní zaměření své práce. V této souvislosti velmi případně vystihuje význam římského práva pro pozdější právní vývoj a z této pozice rozvíjí úvahy takřikajíc opačným směrem – k otázkám, týkajícím se výchozích myšlenkových pozic římské právní vědy a jejich zřetelného ovlivnění řeckou filosofií. Sám autor argumentuje tím, že „studium [otázky, zda je římské právo projevem čistě římským nebo je možno v něm nacházet i prvky cizí] je nezbytné pro řešení závažného sporu – je římské právo dílem čistě národním, který vzešel z římského národního cítění nebo je možno v něm nacházet vlivy cizí?“ (str. 7). Ačkoli oponent v zásadě souhlasí s citovaným tvrzením, nemůže se ubránit rozpakům nad poněkud tautologickou konstrukcí citované formulace. Pokud jde o zvolené metody, autor sám uvádí kombinaci „prvku historického, filosofického a právního“ (str. 8), přičemž oponent opět vytýká jistou nelogičnost formulace: jak může být metodou „prvek“. Vhodnější formulace by byla snad „metoda historická“, případně „deskripce“ (to by se zcela jistě týkalo kapitoly třetí) nebo „analýza“ (kapitola čtvrtá až šestá) v kombinaci s „komparatistickou metodou“ (podkapitola 6.3.6). V tomto případě ale jde skutečně spíše o formality.

Po výše zmíněném úvodním slovu následuje v jistém smyslu další úvodní kapitola („Filosofie a právo“, str. 8 – 11), v níž autor vymezuje na obecné úrovni vzájemnou interakci obou fenoménů a na konkrétních příkladech rozvíjí úvahy nad vzájemným ovlivňováním řecké filosofie a římského právního myšlení. S ohledem na nesmírnou šíři záběru těchto úvah autor v závěru této kapitoly velmi rozumně zužuje svůj zájem „na ty prvky, kde se řecký vliv většinově předpokládá (*Zákon XII desek, Lex Rhodia*) nebo je zcela nesporný (*problematika sofistické argumentace, pojem „causa“ u Aristotela*)“ (str. 11).

I další, třetí kapitola („Řecko a Itálie, str. 12 – 36) je možné považovat za svého druhu úvodní. Ostatně i sám autor to přiznává a na str. 11 konstatuje, že „pro potvrzení Bartovy teze o nutném ovlivnění římského práva řeckou právní filosofií je práce opatřena nastíněním

historických okolností kontaktů řeckého a římského světa“. V uvedené kapitole, členěné přehledně na podkapitoly, je obsažena relativně podrobná deskripce kontaktů řecko – římských a ve stručnosti vysvětleny i historické souvislosti těchto kontaktů. Oponent zde souhlasí s autorem, že pro vlastní jádro práce je tato kontextuální kapitola nezbytná.

Čtvrtá kapitola („Zákon XII desek“, str. 36 – 51) otevírá analytickou část práce. Autor se dosti podrobně zabývá strukturou zákona XII desek, okolnostmi jeho vzniku a úvahy nad řeckými vlivy v něm obsaženými uzavírá s tím, že „největším přínosem řeckého právního myšlení do Zákona XII desek [je] samotná idea kodifikace“ (str. 50). S tímto tvrzením oponent souhlasí. Pokud ale jde popis okolností vzniku zákona XII desek, bylo by snad vhodné je doplnit o úvahy Raymonda Westbrooka, obsažené v jeho článku *The Nature and Origins of the Twelve Tables* (*Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte* (Romanistische Abteilung) 105 (1988), str. 74 – 121), kde je nad tradičním popisováním vzniku zákona XII desek vznášen otazník (ostatně tento článek není ani uváděn v seznamu použité literatury). Autor by tak poněkud podpořil jím citovanou Forsythovu formulaci o tom, že „příběh o vzniku Zákona XII desek [jako] výsledek boje mezi patriciji a plebeji [je] výmysl historiků principátu“ (str. 39). Oponent však nicméně konstatuje, že z různých formulací, obsažených v textu této části práce vyplývá, že autor se neдрží otrocky tradičního popisu okolností vzniku zákona XII desek.

Pátá kapitola „Lex Rhodia de iactu“, str. 51 – 84) je věnována dalšímu významnému právnímu dílu starověku, tedy rhodskému zákonu o lodní dopravě a sdílení rizika s ní spojeného. Autor podrobně rozebírá otázku recepce řeckých vlivů do Římany převzatého a modifikovaného rhodského práva – otázku, na kterou neexistuje jednoznačná odpověď. I s ohledem na toto konstatování by se v rámci této kapitoly hodila podkapitolka „Předběžný závěr“, podobně jako je tomu v předcházející kapitole.

Poslední, šestá kapitola („Řecká filosofie a římská právní věda“, str. 85 – 120) je v jistém smyslu vlastním jádrem práce. Autor se v ní věnuje v zásadě dvěma (právně-) filosofickým konceptům, a to je jednak použití sofismat (*cavillatio*) v právní argumentaci, a poté konceptu kauzy v právu římském. Zde autor velmi výstižně vykresluje provázanost řecké filosofie a vůbec řeckého kulturního prostředí s římským pojetím práva a dospívá k závěru, že římská právní věda skutečně přebírala řecké konstrukce, které pak vyjadřovala vlastními, spíše technicistními, prostředky (dílčí závěry na str. 100 a 111). Součástí kapitoly je i část, věnovaná dalším osudům konceptu kauzy a její vyjádření v současném českém právu.

Poslední část textu („Závěrečné shrnutí“, str. 121 – 123) obsahuje sumář celé práce. Připojen je přehledný seznam literatury (úctyhodných 78 položek s jazykovým záběrem čeština – slovenština – latina – angličtina – němčina – polština – francouzština), anglický sumář a jako příloha i latinsko – český text rhodského zákona. Práce má celkem 138 číslovaných stran.

Po obsahové i formální stránce je zřejmé, že při vytváření práce autor průběžně téma konzultoval a při zpracovávání textu projevil samostatnost a tvůrčí přístup. Práce je nepochybně velmi kvalitní a představuje v tomto smyslu výraznou pozitivní výjimku z obvyklé úrovně rigorózních prací.

Práci doporučuji k obhajobě.

Při obhajobě doporučuji pojednat o procesu recipování ideje kodifikace Římany od Řeků při tvorbě zákona XII desek.

V Praze, dne 5. února 2013

JUDr. David Falada